

ŠIAULIŲ KRAŠTO VADYBOS, TEISĖS IR KALBŲ KOLEGIJA

SOCIALINIŲ IR HUMANITARINIŲ MOKSLŲ

KATEDRA

TVIRTINU

Katedros vedėja

.....

TEISĖS DIENINIŲ STUDIJŲ III KURSO

STUDENTAS

VARDAS PAVARDĖ

**GINČŲ DĖL PIRKIMO-PARDAVIMO SUTARČIŲ VYKDYMO TYRIMAS
LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJO TEISMO PRAKTIKOS PAVYZDŽIU**

BAIGIAMASIS DARBAS

Darbo vadovas:

Lekt.

Šiauliai, 2008

ANOTACIJA

Vardas Pavardė (*diplomanto*)

Ginčų dėl pirkimo - pardavimo sutarčių vykdymo tyrimas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos pavyzdžiu

Baigiamasis darbas.

Baigiamajame darbe, išanalizavus LR įstatymus ir mokslinę literatūrą, atskleisti pirkimo–pardavimo sutarčių teisinio reglamentavimo ypatumai. Ištyrus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, pateiktas ginčų dėl pirkimo-pardavimo sutarčių vykdymo priežastingumas ir pagrindimas. Tyrimo metu nustatyta, kad pagrindinės ginčų dėl pirkimo-pardavimo sutarčių vykdymo priežastys yra tiesiogiai susijusios su sutartyse recepuotų dispozityvių teisės normų netinkama interpretacija bei aiškinimu, sutarčių teisės principų ignoravimu tiek sutarčių sudarymo, tiek ir jų vykdymo etapuose.

ABSTRACT

Vardas Pavardė (*diplomanto*)

Research of issues of law concerning purchase-sales contract implementation on the basis of Lithuania Supreme Court practice

Final paper.

On the basis of the analysis of Lithuanian law and scientific literature the peculiarities of purchase-sales contract implementation are revealed. The empirical research of Lithuania Supreme Court practice presents issues of law concerning purchase-sales contract implementation causality and legitimacy. The empirical research data shows that issues of law concerning purchase-sales contract implementation causes are directly related to invalid interpretation and explanation of dispositive law norms revealed in contracts and ignorance of principles of contract law not only in the stage of making a contract, but implementing it as well.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Pirkimo pardavimo sutarčių rūšys.....	10
2 lentelė. Ginčas dėl lėšų, sumokėtų už pirktą buto nesamą plotą, gražinimo.....	28
3 lentelė. Ginčas dėl pirkimo–pardavimo kainos.....	29
4 lentelė. Ginčas, dėl nuostolių (negautu pajamų) atlyginimo.....	32
5 lentelė. Ginčas, dėl akcijų pirkimo – pardavimo sutarties pripažinimo.....	35
6 lentelė. Ginčas dėl pirkimo – pardavimo sutarties nutraukimo.....	36
7 lentelė. Ginčas dėl žemės sklypų pirkimo-pardavimo sutarčių ir nuosavybės teisių į juos patvirtinimo.....	38

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 paveikslas. Pirkimo-pardavimo sutarties sudarymo etapai.....	7
2 paveikslas. Ofertos pateikimas ir atšaukimas	9
3 paveikslas. Ginčų priežastingumas.....	34
4 paveikslas. Ginčų pagrįstumas.....	39

TURINYS

ĮVADAS.....	5
1. PIRKIMO-PARDAVIMO SUTARČIŲ TEISINIO REGLAMENTAVIMO YPATUMAI	
1.1. Pirkimo-pardavimo sutarties samprata.....	6
1.2. Pirkimo-pardavimo sutarčių rūšys.....	9
1.3. Pirkimo-pardavimo sutarties dalykas.....	12
1.4. Pirkimo-pardavimo sutarties forma, kaina ir vykdymo sąlygos.....	15
1.5. Pirkimo-pardavimo sutarties šalių teisės ir pareigos, atsakomybė.....	20
2. 2. GINČŲ DĖL PIRKIMO-PARDAVIMO SUTARČIŲ VYKDYMO TYRIMAS LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJO TEISMO PRAKTIKOS PAVYZDŽIU	
2.1. Tyrimo organizavimas.....	24
2.2. Ginčų dėl pirkimo-pardavimo sutarčių vykdymo priežastys ir pagrindumas.....	26
IŠVADOS.....	45
REKOMENDACIJOS	46
LITERATŪRA.....	48
PRIEDAI.....	50
1 PRIEDAS. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išnagrinėtų bylų statistika.....	50
2 PRIEDAS. Vilniaus arbitražo išnagrinėtų bylų statistika.....	51

ĮVADAS

Pirkimo–pardavimo sutartys yra vienos iš seniausių sutarčių. Jau senovės Romos teisėje pirkimo–pardavimo sandorius šalys formino dokumentais, grindžiančiais dvigubą priešpriešinę stipuliaciją: pardavėjas žadėjo perduoti daiktą (*rem dare*), o pirkėjas – sumokėti kainą (*pretium*); iš romėnų recepuoti ir esminiai pirkimo–pardavimo sutarties elementai – pardavimo dalykas (*merx*) ir kaina (*pretium*) (Nekrošius, 1999). Absoliuti sutarties šalių veikimo laisvė bei pirkimo-pardavimo sutarčių įvairovė sąlygoja tiek teorinę, tiek praktinę šių sutarčių vykdymo, jų turinio aiškinimo interpretavimo problemą. Neretai sutarties šalių tikrieji ketinimai ir šių ketinimų išraiška konkrečioje sutartyje sąlygoja tarp šalių ginčus.

Darbe atskleisti teoriniai pirkimo–pardavimo sutarčių teisinio reglamentavimo imperatyvai ir dispozityvai, praktikoje kylančių ginčų priežastingumo ir pagrįstumo sąsaja su teisinio reglamentavimo ypatumais.

Tyrimo probleminis klausimas – ar pagrįstos ginčų dėl pirkimo–pardavimo sutarčių vykdymo priežastys?

Darbo objektas - pirkimo-pardavimo sutartys.

Darbo tikslas - atskleisti pirkimo-pardavimo sutarčių teisinio reglamentavimo ypatumus sąlytyje su ginčų dėl jų vykdymo priežastingumu ir pagrįstumu.

Darbo uždaviniai:

1. Išanalizuoti pirkimo–pardavimo sutarčių teisinio reglamentavimo ypatumus teoriniu aspektu.
2. Atskleisti priežastis ginčų, kylančių vykdant pirkimo–pardavimo sutartis.
3. Išsiaiškinti ginčų dėl pirkimo–pardavimo sutarties vykdymo pagrįstumą.

Darbo metodai:

1. Dokumentų turinio analizė ir apibendrinimas.
2. Literatūros šaltinių turinio analizė ir apibendrinimas.
3. Lyginamoji analizė.

Praktinė šio tyrimo reikšmė yra ta, kad tyrimo rezultatai susieja pirkimo-pardavimo sutarčių teisinio reglamentavimo imperatyvus ir dispozityvus su ginčų, kylančių dėl jų vykdymo priežastingumu ir pagrįstumu.

Darbo struktūra – baigiamąjį darbą sudaro darbe dvi dalys: teorinė ir praktinė.

Teorinėje dalyje atskleisti pirkimo–pardavimo sutarčių teisinio reglamentavimo ypatumai. Darbe vadovautasi Lietuvos Respublikos įstatymais; tarptautinės teisės šaltiniais; I. Nekrošiaus, V. Nekrošiaus, S. Vėlyvio (1999); V. Mikelėno (1998, 2001, 2002); A. Vileitos (2004); R.

Stanislovaičio (2003); V. Mizaro (2003); D. Ambrazienės (2004); V. Bagdono (2000) darbais bei kitais šaltiniais.

Praktinėje dalyje atrankos principu analizuotos dvidešimt trys Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys, siekta atskleisti pirkimo-pardavimo sutarčių vykdymo priežastingumą ir pagrįstumą. Pagrindiniu **darbo trūkumu** galima įvardinti išanalizuotų bylų kiekį (23), bet tai nėra kiek nemenkina išvadų ir rekomendacijų sąsajų su pirkimo-pardavimo sutarčių teisiniu reglamentavimu ir ginčų dėl jų vykdymo priežastingumu ir pagrįstumu. Tyrimas reikalauja tęstinumo, nes Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika kinta tiek kokybiškai, tiek kiekybiškai. Todėl ateityje atliktos tyrimo pozicijos galės būti kvestionuojamos.

TEISĖS STUDIJŲ PROGRAMOS DIPLOMANTO PROFESINĖS KOMPETENCIJOS

Vardas Pavardė

Baigiamojo darbo pavadinimas

Baigiamajame darbe atskleistos profesinės kompetencijos

Veiklos sritys	Profesinės kompetencijos	Trumpas pademonstruotų profesinių kompetencijų įrodymas/paaiškinimas ir darbo dalis (skyrius, poskyris, puslapis, priedas)
1. Teisės aktų paieška ir apskaita	1. Identifikuoti teisės šaltinius ir jais naudotis.	
	2. Tvarkyti norminių teisės aktų apskaitą.	
2. Teisės normų taikymas	3. Išmanyti teisės ir teisinio reguliavimo sampratą, teisės funkcijas ir suvokti socialinę	
	4. teisės paskirtį.	
	5. Atlikti teisės normų taikymo procedūras.	
	6. Atskleisti ir nustatyti teisių ir pareigų turinį ir santykį (teisės normos prasmę).	
	7. Parengti teisės taikymo aktus.	
	8. Išmanyti teisės normas ir taikyti jas praktikoje.	
3. Teisinių dokumentų rengimas ir konsultavimas konkrečiais atvejais	9. Išmanyti norminių teisės aktų leidybos pagrindus.	
	10. Formuluoti teisės taikymo aktų tekstus.	
	11. Įforminti teisinius darbo santykius reguliuojančius dokumentus, paaiškinti darbo teisės normas ir jų nesilaikymo padarinius.	
	12. Įforminti administracinius teisės pažeidimus, rengti norminius administracinius teisės aktus, paaiškinti administracinės teisės normas ir teises jų nesilaikymo padarinius.	
	13. Kvalifikuoti nusikalstamą veiką ir paaiškinti baudžiamąją atsakomybę už nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus;	
14. Kvalifikuoti nusikalstamą veiką ūkininkavimo ir finansinei tvarkai.		

	15. Įforminti turtinius, asmeninius teisinius santykius reguliuojančius dokumentus, paaiškinti civilinės teisės ir proceso normas ir jų nesilaikymo padarinius.	
	16. Taikyti norminius teisės aktus reguliuojančius teisinius-ekonominius santykius.	
	17. Parengti teisinius ir finansinius dokumentus, reguliuojančius verslo subjektų veiklą.	
4. Pavedimų, susijusių su teismo posėdžių ir raštinės darbo organizavimu, vykdymas	17. Organizuoti teismo posėdį, fiksuoti jo eigą ir tvarkyti bylas.	
	18. Organizuoti raštinės darbą ir tvarkyti teismo raštvedybą ir dokumentus.	
5. Teisinis įmonių ir įstaigų veiklos administravimas	19. Bendrauti ir bendradarbiauti sprendžiant problemas.	
	20. Atlikti administravimo funkcijas.	

Specializacija: Verslo įmonių teisinis reguliavimas

VEIKLOS SRITYS	PROFESINĖS KVALIFIKACIJOS	Trumpas pademonstruotų profesinių kompetencijų įrodymas/paiškinimas ir darbo dalis (skyrius, poskyris, puslapis, priedas)
1. Verslo įmonių teisinis konsultavimas	1.1. Gebėjimas teikti juridines konsultacijas verslo įmonėms.	
	1.2. Gebėjimas atrinkti konkrečią teisinę situaciją, verslą reglamentuojančius aktus, mokėti juos analizuoti ir taikyti verslo srityje.	
2. Verslo įmonių steigimas	1.3. Gebėti teikti juridines konsultacijas, steigiant verslo įmone.	
3 Atstovavimas teisme ir teisių gynimas.	1.4. Gebėjimas atstovauti verslo įmones valstybinės valdžios ir valdymo įstaigose, organizacijose, įmonėse.	
4. Teisinė atsakomybė	1.5. Gebėti įvertinti esamą verslo įmonės veiklos teisėtumo būklę.	

Specializacija: Darbo ir socialinės apsaugos teisė

VEIKLOS SRITYS	PROFESINĖS KVALIFIKACIJOS	Trumpas pademonstruotų profesinių kompetencijų įrodymas/paaiškinimas ir darbo dalis (skyrius, poskyris, puslapis, priedas)
1. Konsultacijos darbo teisiniais klausimais	1.1. Gebėjimas atsirinkti norminius aktus, reglamentuojančius darbo leisimus santykius, mokėti laikyti ir analizuoti.	
	1.2. Gebėjimas suprasti socialinio aprūpinimo teisinių santykių atsiradimus, konsultacijų teikimus.	
	1.3. Gebėjimas žinoti socialinio draudimo teisinį reguliavimą.	

IŠVADOS

1. Pirkimo–pardavimo sutarčių sudarymo, jų vykdymo bei teisinės atsakomybės už jų nevykdymą ypatumus reglamentuoja ne tik nacionaliniai įstatymai, bet ir tarptautinės teisės šaltiniai (tarptautinės sutartys, visuotinai pripažinti teisės principai) ir teisiniai papročiai. Todėl sudarant pirkimo-pardavimo sutartis, jas aiškinant ir sprendžiant dėl jų vykdymo kylančius ginčus, būtina vadovautis ne tik nacionalinės, bet ir tarptautinės teisės doktrina, ne tik nacionalinių teismų, bet ir užsienio valstybių teismų, tarptautinio komercinio arbitražo taikymo praktika.

2. Ginčai vykdant pirkimo–pardavimo sutartis dažniausiai kyla dėl šių priežasčių:

- a) netinkamai sutarties nuostatose išreiškiant tikrąją šalių valią ir ketinimus;
- b) šalims ignoruojant kertinius sutarčių vykdymo principus (teisingumo, protingumo, sąžiningumo, bendradarbiavimo ir kt.);
- c) neteisingai interpretuojant dispozityviasias įstatymų normas;
- d) ignoruojant ir neteisingai interpretuojant imperatyviasias įstatymų normas;
- e) nesuvokiant teisėtai sudarytos ir galiojančios sutarties teisinės galios ir sutarties neįvykdymo teisinių pasekmių.

3. Ginčai, kylantys dėl pirkimo-pardavimo sutarčių vykdymo grindžiami tiek nacionalinės ir užsienio valstybių statutinės teisės imperatyvais, tiek nacionalinių ir užsienio teismų bei arbitražų precedentais, tiek papročiais, tiek teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, tiek ir teisės analogijos taikymu.

REKOMENDACIJOS

Atlikus ginčų, kylančių dėl pirkimo-pardavimo sutarčių vykdymo tyrimą, kontrahentams rekomenduojama atsižvelgti į šiuos niuansus:

1. Nesant statutinėje teisėje konkrečių imperatyvių teisės normų, kurios detaliai reglamentuotų pirkimo-pardavimo sutarties sudarymo ir vykdymo sąlygas, vengti atsitiktinių dviprasmiškų nuostatų, kurių aiškinimas kilus ginčui gali kvestionuoti tikrąją sutarties šalies (šalių) valios išraišką. Nepamiršti, kad kai kurių užsienio valstybių teisėje yra dalykų, kurių nenumato nacionalinė sutarčių teisė. Patartina sutartyje numatyti net griežtesnius, nei reikalauja sąžiningumas ir sąžininga dalykinė praktika, tarpusavio elgesio standartus.

2. Sudarant pirkimo-pardavimo sutartis su užsienio valstybių kontrahentais ir susitariant ginčus spręsti pagal užsienio valstybės teisę, nepamiršti, kad sutarties šalys yra laisvos tiek, kiek jos nepažeidžia imperatyvių teisės normų, kad ir kas jas nustatytų – tarptautinė ar nacionalinė teisė. Vengti sutartyse kontrahentų siūlomų kvazinuolaidų, nežinant taikomos užsienio teisės imperatyvų.

LITERATŪRA

Norminė literatūra

1. LR Konstitucija (Valstybės žinios, 1992, Nr. 33-1014).
2. LR civilinis kodeksas (Valstybės žinios, 2000, Nr.74-2262).
3. LR civilinio proceso kodeksas (Valstybės žinios, 2002, Nr. 36-1340).
4. LR energijos įstatymas (Valstybės žinios, 2002, Nr. 56 – 2224).
5. LR vartotojų teisių gynimo įstatymas (Valstybės žinios, 2000, Nr.: 85 –2581) .
6. LR viešųjų pirkimų įstatymas (Valstybės žinios, 1999, Nr. 56 –1809) .
7. LR žemės įstatymas (Valstybės žinios, 1994, Nr.14-174.).
8. Jungtinių Tautų Organizacijos konvencija „Dėl tarptautinių prekių pirkimo–pardavimo sutarčių“ (Valstybės žinios, 1995, Nr. 102 – 2283).
9. Lietuvos Aukščiausio Teismo nutartis: *Civilinė byla Nr. 3K-3-679/2005*
[žiūrėta 2007-05-21]. Prieiga per internetą:
(http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=29540)
10. Lietuvos Aukščiausio Teismo nutartis: *Civilinė byla Nr.3K-3-225/2005*
[žiūrėta 2007-05-21]. Prieiga per internetą :
(http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=28084)
11. Lietuvos Aukščiausio Teismo nutartis: *Civilinė byla Nr. 3K-3-458/2005*
[žiūrėta 2007-05-22]. Prieiga per internetą:
(http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=28838)
12. Lietuvos Aukščiausio Teismo nutartis: *Civilinė byla Nr. 3K-3406/2005*
[žiūrėta 2007-05-24]. Prieiga per internetą:
(http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=28712)
13. Lietuvos Aukščiausio Teismo nutartis: *Civilinė byla Nr.3K-3-139/2006*
[žiūrėta 2007-05-25]. Prieiga per internetą:
(http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=29584)
14. Lietuvos Aukščiausio Teismo nutartis: *Civilinė byla Nr. 3K-3-11/2005*
[žiūrėta 2007-05-26]. Prieiga per internetą:
(http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=27621)
15. Lietuvos Aukščiausio Teismo nutartis: *Civilinė byla Nr. 3K-3-905/2003*
[žiūrėta 2007-05-26]. Prieiga per internetą:
(http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=24561)
16. Lietuvos Aukščiausio Teismo nutartis: *Civilinė byla Nr. 3K-3-488/2005*
[žiūrėta 2007-05-29]. Prieiga per internetą:

http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=28855

Mokslinė (akademinė) literatūra

1. Ambrasienė, D. ir kt. (2004). Civilinė teisė. Prievolių teisė. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto leidybos centras.
2. Bagdonas, V. (2000). Verslo kontraktų sudarymas, įvertinimas ir kreditavimas. Vilnius: Standartų spaustuvė.
3. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. (2002). Vilnius: Justitia.
4. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Šeštoji knyga. Prievolių teisė (I). (2003). Vilnius: Justitia.
5. Lietuvos teisės pagrindai. Vadovėlis. (2004). Vilnius: Justitia.
6. Mikelėnas, V. ir kt. (1998). Civilinė teisė. Kaunas: Vija.
7. Mikelėnas, V. (2001). Tarptautinės privatinės teisės įvadas. Vilnius: Justitia.
8. Mikelėnas, V. (2002). Prievolių teisė. Pirmoji dalis. Vilnius: Justitia.
9. Mizaras, V. (2003). Autorių teisės: civiliniai gynimo būdai. Vilnius: Justitia.
10. Nekrošius, I., Nekrošius, V., Vėlyvis, S. (1999). Romėnų teisė. Vilnius: Justitia.
11. Stanislovaitis, R. (2003). Lietuvos komercinė teisė. Vilnius: Justitia.
12. Vileita, A. (2004). Civilinė teisė. Vilnius: Justitia.

LENTELIŲ IR PAVEIKSLŲ PATEIKIMAS TEKSTE

Literatūroje pateikiamų XXX sąvokų įvairovė atskleista 1 lentelėje.

1 lentelė

XXX sąvokos apibūdinimas

Šaltinis, autorius, metai	Sąvokos apibūdinimas
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.	

Šaltinis: Vileita, A. (2004). Civilinė teisė. Vilnius: Justitia.

Verslo kontraktų sudarymas, įvertinimas ir kreditavimas kaip procesas ... (1 pav.) (Bagdonas, 2000).



Šaltinis: Bagdonas, V. (2000). Verslo kontraktų sudarymas, įvertinimas ir kreditavimas. Vilnius: Standartų spaustuvė.

1 pav. Verslo kontraktų sudarymo, įvertinimo ir kreditavimo procesas

TIKSLŲ IR UŽDAVINIŲ FORMULAVIMUI NAUDOTINIŲ VEIKSMAŽODŽIŲ
PAVYZDŽIAI

Eil. Nr.	Lygis	Paiškinimas	Veiksmažodžių pavyzdžiai
1.	Žinojimo lygis	Gebėjimas atrinkti terminus, faktus, normas, kryptis, rezultatus, klasifikacijas, kriterijus, metodus, principus, dėsnius, teorijas	Apibrėžti, suformuluoti, išvardinti, išdėstyti, įvardinti, palyginti
2.	Supratimo lygis	Gebėjimas interpretuoti, diskutuoti	Paiškinti, nustatyti, identifikuoti, apžvelgti
3.	Pritaikymo lygis	Gebėjimas pritaikyti žinias (lentelių, schemų, sarašų suadrymas)	Aprašyti, suplanuoti, pritaikyti, sudaryti, apskaičiuoti, nubrėžti
4.	Analizės lygis	Gebėjimas atskleisti ryšius tarp atskirų dalių	Atskirti, charakterizuoti, patikrinti, palyginti, sugretinti, suskaidyti, numatyti, analizuoti, nagrinėti
5.	Sintezės lygis	Gebėjimas logiškai susieti dalis į visumą	Sudaryti, išdėstyti, klasifikuoti, pritaikyti, projektuoti, parengti, susisteminti, apibendrinti, sukurti, paaiškinti, numatyti
6.	Vertinimo lygis	Gebėjimas remiantis analize ir sinteze daryti išvadas ir/ar priimti sprendimus	Įvertinti, patikrinti, išmatuoti, nustatyti vertę, atrinkti, išrinkti, atskirti, išnagrinėti, pakeisti